



Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Ana Lasica

**DINAMIKA SECESIJE U
LIBERALNOJ DEMOKRACIJI –
SLUČAJ KATALONIJE**

DOKTORSKI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Višeslav Raos

Zagreb, 2025.



Sveučilište u Zagrebu

Faculty of Political Science

Ana Lasica

**DYNAMICS OF SECESSION IN
A LIBERAL DEMOCRACY –
THE CASE OF CATALONIA**

DOCTORAL THESIS

Supervisor: Dr. Višeslav Raos, Associate Professor

Zagreb, 2025

Sažetak

Secesija je postala važno političko pitanje na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće. Sve je više teritorijalnih grupa koje se žele odcijepiti od matične države i u tom svom naumu nastoje pridobiti podršku vodećih međunarodnih aktera. U tom su kontekstu posebno zanimljivi unilateralni pokušaji odcjepljenja secesionističkih grupa, tj. situacije u kojima se secesionistička grupa odlučuje odcijepiti od postojeće države bez njezina formalnog pristanka, pouzdajući se u podršku međunarodne zajednice. Unilateralni pokušaji odcjepljenja nisu uobičajeni u konsolidiranim liberalnim demokracijama i često puta uključuju upotrebu sile. Zbog toga unilateralni pokušaj odcjepljenja Katalonije od Španjolske u listopadu 2017. godine izaziva brojne dileme i oprečna mišljenja. U ovom doktorskom istraživanju želi se doći do odgovora na pitanje kako je i zašto došlo do jačanja secesionističkog pokreta u konsolidiranoj liberalnoj demokraciji koji je eskalirao u pokušaj unilateralnog odcjepljenja trideset devet godina od donošenja demokratskog ustava i kako to da je takav fenomen bio moguć unutar države članice Europske unije, zajednice koja njeguje vrijednosti liberalne demokracije. Taj je fenomen zbog svoje atipičnosti obrađen pomoću kvalitativnog metodološkog dizajna dijakronijske studije jednog slučaja, a zahvaljujući teoriji dinamike secesije formirane su dvije pretpostavke koje su se testirale metodom istraživanja *process tracing*. Relevantni podaci prikupljeni su načelom triangulacije, tj. polustrukturiranim intervjuima s izravnim političkim akterima, otvorenim intervjuima s istaknutim intelektualcima, kvalitativnom analizom sadržaja relevantnih pravnih dokumenata i kvalitativnom analizom sadržaja relevantnih medijskih članaka. Rezultat istraživanja pokazao je da postoje brojne nerazjašnjene situacije iz razdoblja španjolske tranzicije. Međutim, rezultat istraživanja odbacuje pretpostavku kojom se katalonski independentistički pokret, *procés*, koji je eskalirao u pokušaj odcjepljenja u jesen 2017. godine, objašnjava kao odgovor na neliberalni pravni okvir Španjolske koji je stvoren zahvaljujući mitu o španjolskoj tranziciji. Odbacuje se tvrdnja da je zahvaljujući krizi političkog legitimiteta u razdoblju španjolske tranzicije stvoren neliberalni pravni okvir koji građanima Katalonije onemogućuje pravo na samoodređenje. Ovo doktorsko istraživanje potvrdilo je oprečnu pretpostavku, tj. tvrdnju da je *procés* nastao zahvaljujući krizi političkog legitimiteta tijekom razdoblja pokreta 15-M. To nije bio odgovor katalonskih političkih elita na zahtjeve građana za samoodređenjem, nego je bila riječ o političkoj strategiji ekvivalentnoj političkom planu kontinuirane i povećane konfrontacije sa španjolskom vladom čija je dinamika dosegla vrhunac 1. listopada 2017. godine, kad je bio organiziran protuustavni secesionistički referendum.

Ključne riječi: secesija, liberalna demokracija, unilateralni pokušaj odcjepljenja, Katalonija, Španjolska, studija slučaja, *procés*, mit o španjolskoj tranziciji, kriza političkog legitimiteta, politička strategija

Summary

Secession has become an important political issue at the turn of the 20th to the 21st century. There are an increasing number of territorial groups seeking to separate from the existing state and are trying to gain the support of leading international actors in this endeavor. In this context, unilateral secession attempts are particularly interesting, i.e., situations in which a secessionist group decides to secede from the existing state without its formal consent and relies on the support of the international community. Unilateral secession attempts are not common in consolidated liberal democracies and often include the use of force. As a result, there are many dilemmas regarding the phenomenon of the Catalan unilateral secession attempt in October 2017. This doctoral research seeks to answer the question how and why the secessionist movement strengthened in a consolidated liberal democracy, escalating into a unilateral secession attempt thirty-nine years after the adoption of the democratic constitution, and how this phenomenon was possible within Spain that is a member of the European Union, a community of liberal democratic values. This phenomenon was analyzed through the qualitative methodological design of the diachronic case study due to its atypical nature, while two hypotheses were formed based on the theory of the dynamics of secession, which were tested using the method of process tracing. Relevant data was collected through triangulation, i.e., semi-structured interviews with direct political actors, open interviews with prominent intellectuals, qualitative content analysis of relevant legal documents, and qualitative content analysis of relevant media articles. The results of the research showed that there are numerous unresolved situations from the period of the Spanish transition. However, the results reject the hypothesis that the Catalan independence movement, the *procés*, which escalated into a secession attempt in the autumn of 2017, can be explained as a response to the illiberal legal framework of Spain created by the myth of the Spanish transition. The statement that an illiberal legal framework was created due to the crisis of political legitimacy during the period of the Spanish transition, which prevented the citizens of Catalonia from exercising their right to self-determination, is rejected. This doctoral research confirmed the contrary assumption, namely that the *procés* arose because of the crisis of political legitimacy during the 15-M movement. This was not a response from Catalan political elites to citizens' demands for self-determination but rather a political strategy equivalent to a political plan of continuous and increased confrontation with the Spanish government, the dynamics of which reached its peak on October 1, 2017, with the organization of an unconstitutional secessionist referendum.

Keywords: secession, liberal democracy, unilateral secession attempt, Catalonia, Spain, case study, *procés*, myth of the Spanish transition, political legitimacy crisis, political strategy